

NENÍ TEMNOTY KTEROU BY NEPROSVÍTIL

Kázání ze soboty 29.10.2016 - br. Josef Dvořák

Následující kázání na Mt 1,18–25 je zakotveno ve dvojím: nastíníme si **dějinný kontext** původu **Vánoc** a zaostříme na jeden **zvěstný důraz** evangelijního vyprávění o Ježíšově narození.

Badatelé se prou o otázku, **kdy se Ježíš narodil**. Neznáme ani rok Jeho narození, ten je uváděn v rozpětí **7 až 4 roky př. Kr.**, natož abychom znali měsíc či den. Proč tedy tradiční církev v Čechách slaví Ježíšovo narození z 24. na 25. prosince? Zjistěte je důležitá starověká **hrůza ze zimního slunovratu**. Mohli bychom kupit kultury a jména jejich bohů slunce, bohů světla či světél, tedy bohů života, a to od starověkého Orientu po severoevropské náboženské obřady. Od pradávna se lidé obávali temnoty i času, kdy tmy povážlivě přibývalo, kdy se svět podle tehdejších představ **hroutil do prapůvodního chaosu**. Dnes bychom zkratkou řekli, že smrt začala mít převahu nad životem, ničivé síly, síly zla jakoby vítězily nad dobrem. Skandinávské národy kupříkladu ve dnech nejdelších nocí v roce zapalovaly ohně, aby jimi magicky přivolaly světlo. Náboženské zvyklosti konané kolem zimního slunovratu jsou kontextem původu i šíření nejmladšího svátku liturgického roku staré církve. **Připomínka narození Pána Krista dne 25. prosince se poprvé v Římě slavila okolo roku 336. Augustin zmiňuje slavení Vánoc téhož dne** v severoafrických církvích, patrně lze na základě kázání **Jana Zlatoústého** doložit slavení Vánoc dle římského vzoru rovněž v Antiochii. Vánoční evangelijní příběh chtěl sloužit komunikaci v misijním snažení, Vánoce církve vyznávala. Co vyznávala? Řekneme si v závěru.

Vánoční svátek rovněž **sloužil vnitro církevním zápasům**, a to v otázce **kdo je Ježíš Nazaretský, vyznáváný jako Kristus?** Byl/je fyzicky reálnou bytostí? Jak mohlo být tak obyčejné dítě, muž z Nazareta, z města, z něhož nemohlo vzejít nic dobrého, Božím svatým? (J 1,46) Byl vůbec člověkem? Totiž **gnostické sekty** popíraly opravdovost Kristova těla. **Přivrženci arianismu** zase neuznávali pravost Kristova božství. Do-třetice **apollinarismus** či **monofysitismus** popírali Kristovo úplné lidství. A právě Vánoce připomínají, že **Ježíš narozený v Betlémě** za vlády položidovského krále Heroda **pochází jak z nás lidí, z člověka, tak také „přichází“ z jiného světa**. Tím už se dostáváme k podstatnější části kázání, k naslouchání vlastnímu biblickému textu, novozákonní zvěsti. I dnešní člověk se ptá v souřadnicích svého přírodopisného myšlení: **„Jak se to může stát?“** Tato otázka není nikterak originální, vyslovila ji již **Maria před dvěma tisíci lety**. (L 1,34) Anděl Gabriel Marii (L 1,35), tak jako anděl Páně Josefovi (Mt 1,20), na otázku odpověděl: **„Z Ducha svatého...“** V té době byla odpověď srozumitelná, neboť se zasahováním bohů lidé počítali. Ovšem v jádru odpovědi Bůh jakoby říká: **To je moje věc, zůstane to tajemstvím**, neboť ty, človče, **se nemáš ptát jak, ale: pro jaký účel se narodil?**

Matoušovo vyprávění o Ježíšově narození začíná **rodokmenem**, a to jednou z nejvýznamnějších postav Starého zákona, od Abrahama, od praotce zaslíbení. Rodokmen je členěn **3 x na 14 generací**. Tady hebrejské ucho, pro které je Matoušovo evangelium psáno, zbystří, neboť **číselnou hodnotu 14 nese jméno David** (d = 4, v = 6, d = 4), právě takovou číselnou hodnotu nese hebrejské slůvko **jad**, ruka, přesněji mocná ruka Boží, která vysvobodila Izrael ze země otroctví, z Egypta. (V L 9,28–36 při rozhovoru Ježíše s Mojžíšem a Eliášem na Hoře proměnění se v řeckém textu nachází zřetelná narážka na dokončení cesty z Egypta /v. 31: *tén exodon autú/*.) Tak pečlivé náznaky identity a tak **zarážející rodokmen!** Vždyť v něm najdeme pět žen, z nichž čtyři ženy, vyjma Marie, byly **poňanky** (Tamar, Rachab, Rút, žena Uriášova), ba jedna z nich je profesí „bordelmámou“,

všechny však **prokázaly jemnocit pro Hospodinovo jednání** i nezodolnost Ho následovat. Ale kdo by si takový rodokmen vedl či jej vůbec zveřejňoval? Je nám tím mimo jiné řečeno, že dítě neslouží životnímu ani společenskému, natož církevnímu exklusivismu. S tím koresponduje následující souvislost. Totiž věta – „*Hle, jsi těhotná, porodíš syna a dáš mu jméno...*“ – již v Bibli zazněla. Byla určena Egyptance, Hagarě, která by ve své kultuře byla ctěna takřka jako bohyně. Zatímco ji Abrahám se Sárrou vyštípali ze stanu, anděl Páně ji oslovuje ztracenou na cestě. (Gn 16,11) Žádnému muži, patriarchovi, se podobného zaslíbení nikdy nedostalo! **Dítě vánočního příběhu je zde pro ztracené, vyštípané** (metaforou řečeno) ze svého místa pod kazatelnou.

Porovnáme-li Matoušovo podání o Ježíšově narození s evangeliem Lukáše, ocitneme se **před ohromujícím protikladem**. V Lukášově vyprávění Jan, později zvaný Jan Křtící, předchází narození Ježíšovo. Zvěstování o jeho narození má překrásné kulisy. Ocítáme se ve věhlasném Jeruzalémě na místě duchovního citění i nejvýznamnějšího bohoslužebného konání Izraele, uprostřed večerní bohoslužby, v Chrámě. To je syn! Janův otec, Zachariáš, kněz z Abiášovy kněžské třídy, koná bohoslužbu a rovněž Janova matka, bezdětná žena pokročilého věku pochází z velekněžského kmene Aronova. (L 1,5) To je původ! Ježíšovo narození je ohlášeno dívence Marii, snad čtrnácti až šestnáctileté (přiměřeně beletrizujeme), kdesi v soukromém domě v Nazaretě, zasnoubené s vdovcem a otcem několika dětí, Josefem. Přitom všem se nejdůležitější událost lidských dějin odehrává v okrajové provincii Římského impéria, kdy Palestina vzhledem k impériu má velikost jako pěst vůči celému tělu. **Proč ta ohromná nenápadnost, skrytost?** Tu začínáme tušit odpověď, vzpomeneme-li ten **zástup okázale rámusících luciferů** (z latiny – *lux fereo*, nést světlo) vystupujících na scéně dějin. **Kdo vskutku vnesl do světa prosvětlení?** (Zmiňme nedávné české poměry, na náboženství bez boha slibující světlé zítřky, kde nejvyšší autoritu měl názor strany, jaké světlo lidem vzplálo a co ty časy nadělaly s českým národem?) **Jen jediný prosvěttil tmu, i tu tmu nejtemnější** – umírání a smrt. Otázka trvá: Žiješ intencemi světa? Prosvětluješ svou rodinu, sbor i společnost, nebo jsi nositelem temnoty vztahů a hodnot? Ostatně vzpomeňme spravedlivého Josefa, reprezentujícího Hospodinovy řády. Svou těhotnou snoubenku se původně rozhodl propustit potají – prosvítit temnotu zrady nejužšího mezilidského vztahu laskavostí, neburcoval ke kamenování jako žalobci vůči cizoložnici v Janově evangeliu. Jestliže byl Ježíš něčím lidmi obdarován, pak jistě rodiči, kteří se měli rádi. **Celý ten příběh z Boha skrze spravedlivé na životní cestu člověkovu dodnes svítí**. Dokonce na východní frontě poselství křesťanskou tradicí spojované s 25. prosincem zastavilo 2. světovou válku, byt' střelení a zabíjení utichlo jen na krátko, obdobně jako na západní frontě během Vánoc v první světové válce roku 1914 (událost zvaní "Vánoční zázrak"). Ovšem jedině skrze vánoční zázrak betlémský sestoupil, sestupuje a v plnosti náš svět opět prostoupí Pokoj.

Amen.